

MUSTAQIL TA'LIM KO'NIKMALARINI SHAKLLANTIRISH VA TAKOMILLASHTIRISHDA INTEGRATIV YONDASHUVNING ROLI

Saidova Zilola Urakovna

*O'zbekiston Jurnalistika va Ommaviy Kommunikatsiyalar Universiteti
Xorijiy tillar kafedrası katta o'qituvchisi*

Annotatsiya. *Mazkur maqolada jurnalistika ta'limida mustaqil ta'limning ilmiy-nazariy asoslari yoritilib, uni integrativ pedagogik yondashuv asosida takomillashtirish yo'llari tahlil qilinadi. Mustaqil ta'lim oliy ta'lim tizimini isloh qilish jarayonida, ayniqsa ijodiy va amaliy yo'naltirilgan sohalar, jumladan jurnalistika ta'limida muhim tarkibiy qismga aylanib bormoqda. Tadqiqotda mustaqil ta'limning konseptual modeli tahlil qilinib, jurnalistika o'quv dasturlarida uni tashkil etishning metodologik tamoyillari aniqlanadi hamda kognitiv, texnologik va kasbiy kompetensiyalarni uyg'unlashtiruvchi integrativ strategiyalar yoritiladi. Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, mustaqil ta'lim topshiriqlarini jurnalistika fanlariga integratsiya qilish talabalar tanqidiy fikrlashi, ijodkorligi va kasbiy mustaqilligini rivojlantiradi.*

Kalit so'zlar: *integratsiya, refleksiya, avtonomiya, o'z-o'zini rag'batlantirish, mustaqil ta'lim, kompetensiyalar, jurnalistika.*

THE ROLE OF THE INTEGRATIVE APPROACH IN FORMING AND DEVELOPING INDEPENDENT LEARNING SKILLS

Saidova Zilola Urakovna

*Senior Lecturer,
Department of Foreign Languages University of Journalism and
Mass Communications of Uzbekistan*

Abstract. *This article examines the scientific and theoretical foundations of independent learning in journalism education and analyzes ways to improve it through an integrative pedagogical approach. Independent learning is becoming an essential component of higher education reform, particularly in creative and practice-oriented fields such as journalism. The study analyzes the conceptual model of independent learning, identifies the methodological principles for its organization within journalism curricula, and highlights integrative strategies that combine cognitive, technological, and professional competencies. The findings demonstrate that integrating independent learning tasks into journalism courses enhances students' critical thinking, creativity, and professional autonomy.*

Keywords: *integration, reflection, autonomy, self-motivation, independent learning, competencies, journalism.*

XXI asrda jurnalistika ta'limi raqamlashtirish, globallashtirish va media texnologiyalarining jadal rivojlanishi ta'sirida tub o'zgarishlarni boshdan kechirmoqda. Ushbu jarayonlar jurnalist kasbining mohiyatini qayta belgilab, undan nafaqat texnik bilim va ko'nikmalarni, balki ijodkorlik, axloqiy mas'uliyat va uzluksiz ta'limga tayyorlikni talab etmoqda. Shu sababli mustaqil ta'lim — ya'ni talabaning o'z o'quv faoliyatini ongli ravishda boshqarishi va tartibga solishi — oliy ta'lim tizimining muhim tarkibiy qismiga aylandi.

O'zbekistonda ham so'nggi yillarda amalga oshirilayotgan ta'lim islohotlari talabalarning mustaqil ta'lim ko'nikmalarini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Mustaqil ta'limni o'quv jarayoniga integratsiya qilish bo'lajak mutaxassislarda tanqidiy va tahliliy fikrlash, kasbiy kompetensiya hamda muammolarni mustaqil hal qilish qobiliyatlarini shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, jurnalistika ta'limida mustaqil ta'limning o'rni yanada muhim ahamiyat kasb etadi.

Mustaqil ta'lim — bu talabaning o'z o'quv faoliyatini rejalashtirish, amalga oshirish va baholash uchun mas'uliyatni o'z zimmasiga olgan holda olib boriladigan maqsadli ta'lim jarayonidir (Knowles, 1980). Ushbu jarayon avtonomiya, o'z-o'zini rag'batlantirish va refleksiyani o'z ichiga oladi hamda o'qituvchi rahbarligida, biroq unga to'liq bog'liq bo'lmagan tarzda amalga oshiriladi.

Mustaqil ta'limni tashkil etishning asosiy tamoyillari quyidagilardan iborat:

- **Avtonomiya** — talabaning o'qish strategiyalari va resurslarini tanlash erkinligi;
- **Refleksiya** — o'z bilim va faoliyatini baholay olish qobiliyati;
- **Faol ishtirok** — ijodiy va tahliliy topshiriqlarda faol qatnashish;
- **Integratsiya** — nazariy bilimlarni kasbiy amaliyot bilan bog'lash.

Konstruktivistik ta'lim nazariyasiga (Piaget, 1970; Vygotsky, 1978) ko'ra, bilim shaxsiy tajriba, hamkorlik va refleksiya orqali shakllanadi. Jurnalistika ta'limida bu yondashuv nazariy bilimlarni real jurnalistik vaziyatlarda qo'llash orqali samarali natija beradi.

Jurnalistika ijodiy va amaliy yo'nalishga ega bo'lgan soha bo'lib, yozish, tahrirlash, tadqiqot olib borish, multimedia mahsulotlar yaratish va tanqidiy tahlil kabi ko'nikmalarni talab etadi. Mustaqil ta'lim topshiriqlari ushbu ko'nikmalarni rivojlantirishda muhim vosita hisoblanadi.

Jurnalistika ta'limida mustaqil ta'lim quyidagi faoliyatlarni o'z ichiga oladi:

- OAV matnlarini tahliliy o'qish;
- Yangilik, reportaj, intervyu va maqolalar yozish;
- Media etikasi va ijtimoiy muammolar bo'yicha tadqiqotlar;
- Multimedia va raqamli hikoyalash topshiriqlari;
- Shaxsiy portfel tuzish va refleksiya.

Mazkur faoliyatlar talabalarda ijodiy yondashuvni, kasbiy tafakkurni va mustaqil jurnalistik pozitsiyani shakllantiradi.

Integrativ yondashuv ta'lim jarayonida kognitiv, texnologik, kommunikativ va kasbiy bilimlarni yagona tizimda uyg'unlashtirishni nazarda tutadi. Jurnalistika ta'limida integratsiya mustaqil topshiriqlarning alohida emas, balki uzviy bog'langan tizim sifatida tashkil etilishini ta'minlaydi.

Integrativ yondashuv quyidagi yo'nalishlarni o'z ichiga oladi:

- **Kognitiv integratsiya** — nazariy bilim va tahliliy tafakkurni bog'lash;
- **Texnologik integratsiya** — AKT, onlayn platformalar va raqamli vositalardan foydalanish;
- **Kasbiy integratsiya** — real jurnalistika standartlari va axloqiy me'yorlar bilan uyg'unlik.

Mazkur yondashuv Bloom taksonomiyasiga (1956) ham mos keladi. Unda yuqori darajadagi kognitiv ko'nikmalar — tahlil, sintez va baholash — mustaqil faoliyat jarayonida rivojlantiriladi. Masalan, talabalar mahalliy OAVda siyosiy yangiliklarning qanday yoritilishini tahlil qilishi, so'ngra etik va uslubiy tamoyillarni qo'llagan holda muqobil axborot materiallarini yaratishlari mumkin.

Mustaqil ta'limning samaradorligi puxta rejalashtirish va metodik jihatdan to'g'ri tashkil etishga bog'liq. Pedagogik tadqiqotlarga tayangan holda (Biggs, 1999; Anderson & Krathwohl, 2001), jurnalistika ta'limida quyidagi tamoyillar muhim hisoblanadi:

- **Maqsadning aniqligi:** Topshiriqlarda o'quv maqsadlari va kutilayotgan natijalar aniq belgilanishi lozim.
- **Murakkablikning bosqichma-bosqich oshirilishi:** Vazifalar oddiy tavsifiy yozishdan murakkab tahliliy yoki tadqiqotga asoslangan ishlar tomon izchil rivojlanib borishi kerak.
- **Qayta aloqa va refleksiya:** Talabalar konstruktiv fikr-mulohazalar (feedback) olishlari hamda o'z faoliyatini baholash imkoniyatiga ega bo'lishlari zarur.
- **Autentiklik:** Topshiriqlar real jurnalistik amaliyotni aks ettirishi, ya'ni intervyu olish, xabar tayyorlash yoki multimedia mahsulotlar yaratish kabi faoliyatlarni o'z ichiga olishi lozim.
- **Interaktivlik:** Hamkorlik va o'zaro baholash (peer review) elementlari kiritilib, tahririyat muhiti modellastirilishi zarur.

Masalan, mustaqil topshiriqlar doirasida talabalar ijtimoiy muammoga bag'ishlangan ocherk tayyorlashlari, axborot berishda yuzaga keladigan axloqiy muammolarni tahlil qilishlari yoki onlayn nashr uchun multimedia kontent yaratishlari mumkin. Bunday faoliyat turlari akademik talabchanlikni saqlagan holda kasbiy mustaqillikni rivojlantiradi.

Zamonaviy jurnalistika ta'limini raqamli texnologiyalarsiz tasavvur etib bo'lmaydi. Mustaqil ta'lim jarayoniga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini (AKT) integratsiya qilish talabalarni turli raqamli vositalardan — yangiliklar bazalari, onlayn

tahrirlash platformalari, podkastlar va ijtimoiy tarmoqlar tahlili vositalaridan foydalanish imkoniyati bilan ta'minlaydi.

Raqamli integratsiya quyidagi jihatlarni qo'llab-quvvatlaydi:

- **Qulaylik va ochiqlik:** Talabalar istalgan vaqt va joyda onlayn platformalar orqali ta'lim olish imkoniga ega bo'ladilar.

- **Hamkorlik:** Bulutli texnologiyalar jamoaviy loyihalar va o'zaro tahrir qilishni osonlashtiradi.

- **Ijodkorlik:** Multimedia hikoyalash talabalar ifodaviy imkoniyatlarini kengaytiradi.

- **Inklyuzivlik:** Nutqni matnga aylantiruvchi dasturlar kabi yordamchi texnologiyalar turli ehtiyojga ega talabalarni qo'llab-quvvatlaydi.

Shu bois texnologik integratsiya an'anaviy pedagogikaga qo'shimcha emas, balki jurnalistika ta'limining mohiyatini tubdan o'zgartiruvchi omil sifatida namoyon bo'ladi.

Shunga qaramay, jurnalistika ta'limida mustaqil ta'lim bir qator muammolarga duch keladi. Jumladan, talabalar motivatsiyasining pastligi, aniq metodik yo'riqnomalarning yetishmasligi hamda raqamli resurslardan foydalanishdagi tengsizlik shular jumlasidandir. Ushbu muammolarni bartaraf etish uchun oliy ta'lim muassasalari metodik tavsiyalar, o'quv seminarlar va mentorlik dasturlarini o'z ichiga olgan tizimli qo'llab-quvvatlash mexanizmlarini ishlab chiqishlari zarur.

Bundan tashqari, o'qituvchilar axborot yetkazuvchi rolidan voz kechib, yo'naltiruvchi va maslahatchi sifatida faoliyat yuritishlari lozim. Ya'ni, talabalarni izlanishga undash, tanqidiy tahlilni rivojlantirish va reflektiv fikrlashni shakllantirish muhim ahamiyat kasb etadi. Integrativ model aynan talaba va o'qituvchi o'rtasidagi faol hamkorlikni nazarda tutadi.

Mustaqil ta'lim ijodkor, mas'uliyatli va o'zini-o'zi boshqara oladigan jurnalistlarni shakllantirishda muhim o'rin tutadi. Nazariya, texnologiya va kasbiy amaliyotni uyg'unlashtirgan integrativ yondashuv jurnalistika ta'limida nafaqat texnik mahoratni, balki tanqidiy tafakkur va kasbiy-axloqiy mas'uliyatni ham rivojlantiradi.

Mustaqil ta'lim topshiriqlarini izchil pedagogik tizim asosida tashkil etish orqali o'qituvchilar talabalarni jurnalistik qadriyatlarni chuqur anglashga, mazmunli shaxsiy rivojlanishga va tez o'zgarayotgan media muhitiga moslashishga tayyorlaydilar. Mazkur maqolada taklif etilgan integrativ model jurnalistika pedagogikasini yanada rivojlantirish uchun mustahkam nazariy asos bo'lib xizmat qilishi mumkin.

Adabiyotlar

1. Saidova, Z. O. R. (2024). KREDIT MODUL TIZIMI ASOSIDA TALABALARNING MUSTAQIL TA'LIM KUNIKMALARINI SHAKLLANTIRISH MUAMMOLARI VA HAL QILISH USULLARI. *Results of National Scientific Research International Journal*, 3(2), 141-149.
2. Saidova, Z. U. (2022). THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF ESP STUDENTS. *Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences*, 2(Special Issue 20), 545-548.
3. Urakovna, S. Z. (2022). THE USE OF MODERN TECHNOLOGIES IN THE FORMATION OF PROFESSIONAL COMPETENCIES OF ESP STUDENTS.
4. Saidova, Z. U. (2024). Organization of independent education in the credit-module system. *Modern Scientific Research International Scientific Journal*, 2(1), 66-70.
5. Urakovna, S. Z. (2025). THE ROLE OF AN INTEGRATED APPROACH FOR CREATING AN AUTHENTIC LANGUAGE ENVIRONMENT. *YANGI O'ZBEKISTON, YANGI TADQIQOTLAR JURNALI*, 2(4), 171-174.
6. Rasulmukhamedova, U., Saidova, Z., Urunov, B., & Burieva, G. (2020). Analyzing implicitness in the text with legal terms. *Journal of Critical Reviews*, 7(5), 453-455.
7. Saidova, Z. (2024). The Main Peculiarities of the Integrated Approach and the Role of Teachers in Implementation. *INTERNATIONAL SCIENTIFIC JOURNAL OF MEDIA AND COMMUNICATIONS IN CENTRAL ASIA*.

